

Ив. Унджиевъ

ВАСИЛЪ ЛЕВСКИ

Думитъ му бѣха прости и кратки,
Пълни съ упование и надежди сладки,
Говорѣше тайно за ближния превратъ
За бунтъ, за свобода. . .
Че страхътъ е подлостъ. . .
Че равни сме всички. . .

Ив. Вазовъ

I. Детство и монашество.

Всрѣдъ китната Розова долина като сребърна змия се извива рѣката Стрема. На северъ чакъ до синитѣ небеса гордо се издига Стара-планина, а на югъ се снишаватъ гориститѣ хълмове на Срѣдна гора. Красиви градини съ рози, богати лозя, буйни ниви, кичести орѣхи и кестени, като пѣстъръ и разноцвѣтенъ килимъ покриватъ цѣлата долина.

А отъ хайдушка Амбарица буйно се спуска Старата рѣка, пѣнливо скача при водопада Сучурумъ и тече на югъ къмъ Стрема.

Край Старата рѣка, близко до Сучурумъ, всрѣдъ зелената на кичести градини надничатъ керемиденитѣ покриви на Карлово. Широки дворове, напоявани отъ весели вадички, сж обградени спретнати и чисти кжщи.

Ярко червени мушкати красятъ чардацитѣ и голѣми лози се извиватъ къмъ стрѣхитѣ.

Тука открай време българинътъ е живѣлъ въ радостенъ трудъ, пѣлъ е своитѣ пѣсни и грижливо е пазилъ споменитѣ за своето минало.

Тука за пръвъ пжтъ Апостола на нашата свобода е видѣлъ чудното българско небе.

Това е било на 6 юлий 1837 година. Бащата на Левски — Иванъ Кунчевъ — не билъ заможенъ човѣкъ, а скроменъ занаятчия.

Майка му, Гина Кара Иванова, била будна българка, високо почитала образованието и имала по-заможни и видни роднини. Тя имала братъ архимандритъ Василий — калугеръ на Свѣтогорския Хилендарски манастиръ. Левски кръстили на негово име Василь. Той ималъ още двама братя Христо и Петъръ и една сестра — Яна.

Когато малкия Василь отрасналъ на 14 години, баща му, който билъ разоренъ отъ недоброевѣстни хора, се поминалъ.

Тежки дни настанали за семейството. Останала стара вдовица — майката сама поела тежката грижа да изхрани малкитѣ си деца. Тя не се отчаяла и твърдо се заловила за работа. Отъ тъмни зори до късна вечеръ тя прела на хурката, въртѣла колелото на чакръка и такала чужди черги, платове и шаяци. Децата не се отдѣляли отъ майка си, и помагали въ тежката работа.

И не веднѣжъ, когато челядта сѣдала край огнището презъ дългитѣ зимни ноци, предъ скромната трапеза, майката на Левски е преглъщала горчивитѣ сълзи на своята неволя.

Въ родното си мѣсто Левски свършилъ взаимното училище, кждето се научилъ да чете, да пише и пѣе въ черковата. Сухъ и слабичъкъ, но здравъ и пѣргавъ, той нѣмалъ време за игри а помагалъ на майка си, пѣлъ въ черкова и усърдно се училъ.

Бждещиятъ апостолъ билъ на 15 години, когато въ Карлово дошълъ вуйка му архимандритъ Василий. Той билъ богатъ човѣкъ и постоянно пътувалъ по градоветѣ и селата да събира помощи за манастиритѣ, да изповѣдва и подканя хората да идатъ на поклонение въ Света гора. За своята работа той ималъ нужда отъ младъ помощникъ и затова поискалъ да вземе младия Василь при себе си, като го направи духовно лице. Така той смѣталъ да помогне и на бедната му майка.

Кака Гина, майката на Левски, горещо желала да види своя любимъ синъ образованъ и ученъ, за да бжде полезенъ на народа си. Но тя знаела, че при своята бедность неше може да подържа Василь въ училище.

— Бедни сме, синко, — казала тя — какъ ще те подържамъ азъ въ училище. Само вуйчо ти може да свърши това добро.

— Да го помолимъ, мамо, — отговорилъ Василь. — Когато порастна, азъ ще му се отплатя, а пѣкъ сега ще му помагамъ въ работата.

— Добре, синко, щомъ и ти си съгласенъ. . .
И майката нѣжно, съ просълзени очи изгледала своя мждъръ синъ.

Вуйчото обещалъ, че ще го подържа да се учи. И Левски тръгналъ по манастирска просия отъ градъ на градъ и отъ село на село. Той вѣрно помагалъ на вуйчо си, пѣлъ сладкогласно съ него въ черкова и се учелъ въ класното училище въ Стара-Загора. Въ 1859 г. архимандритъ Василий склонилъ сестреника си и той се постригалъ за монахъ подъ името дяконъ Игнатий. Така Левски добилъ своето второ име. Но и сега вуйчото не удържалъ думата си и не изпратилъ ученолюбивия Василь да учи въ чужбина на по-голѣмо учение, каквото тогава въ България нѣмало. Архимандритъ Василий не билъ образованъ човѣкъ, при това билъ алченъ. Той не можалъ да разбере жаждата на сестреника си за образование, и предпочиталъ да го води съ себе си като помощникъ въ работата му.

Дяконъ Игнатий ясно виждалъ, че така както живѣе, не ще бжде полезенъ на народа си.

Разочарованъ отъ вуйчо си, жаденъ за образование и работа въ полза на народа, дяконъ Игнатий напусналъ покровителя си и побѣгналъ въ сръбската столица Бѣлградъ.

II. Въ легията на Раковски. Учителство.

Това било презъ пролѣтътъ на 1862 година. Сърбия и Турция се готвѣли за война. Отношенията имъ били много лоши. Сърбия не била напълно свободна държава, а васална (подчинена) на Турция. Затова последната имала право да държи своя войска въ Бѣлградската крепостъ.

Следва